

En er is ook ernst en bezonkenheid in deze stad van machtige handels-ondernemers, scheepsbouwers, van dichters en schrijvers en geleerden. In het huis van Plantijn vergaderden de vier mannen die Rubens, op een schilderij in de Uffizi te Florence, als „de vier filozofen” heeft geconterfeit. Onze prachtige oude tempels dragen, behalve de weelderige barok-uitingen, ook de sporen van de ingetogen geesten, van de vrome verbeelding onzer kunstenaars. De Nood Gods van Quinten Matsijs in ons museum zegt voor alle eeuwen hoe hier in de 16e eeuw een hooge en machtige ziel, innig en zuiver heeft geleefd. En hoe heeft Henri Leys in zijn wandschilderingen op ons stadhuis den stoeren burgerzin en het vaste karakter onzer voorvaderen in beeld gebracht. Hoe knus en warmgezellig heeft Henri de Braekeleer zijn stille menschjes in oude kamers, voor 't open venster, uitzierende op een kerktoren, niet gemaald!

Wat spreken onze oude gebouwen, in 't oude deel der stad, een ernstige taal. Wat leven die oude straatjes, rond het Vleeschhuis, met de lieve vrouwtjes aan de trapgevels, een bekoorlijk en vroom innig leven, vol stille overpeinzing en nederige schoonheid.

Antwerpen is veelzijdig; die stad is een hulde aan 't leven, in al zijn gedaanten, ze is gul en blij, ze is ernstig en ingetogen, ze is weelderig en sober. Zie onze zoo weinig bekende, intieme oude beeldhouwkunst uit de 15de en 16de eeuw. Deze stede is gemoedelijk en schilderachtig, somber en vroolijk: ze geeft een rijken en diepen weerglans van 't volle machtige leven.

Ik bemerk, dat ik ten slotte niet zoo heel veel kwaads heb gezegd van mijn stad en van mijn broeder den Antwerpenaar. Verwachtte u van mij, dat ik hem ging belasteren? Wie zijn neus schendt, schendt zijn aangezicht.

De vreemdeling, die zich te Antwerpen op de Keyserlei lekker voelt, weet hoe Antwerpen een onbepaalbare aantrekkelijkheid heeft, een charme, waar niemand zich aan onttrekt.

Het is de stad van: leven en laten leven, zooals de Egmont van Goethe het noemt. Wie er den voet zet, merkt onmiddellijk de ongedwongenheid aan 't gebaar der menschen. Calvinistische Hollanders, die thuis een beetje streng gehouden worden, voelen zich opgelucht in die stille stad: ze waardeerden lang de knusse gelegenheid om hier even te komen zondigen.

Denk u een Sinjoor van den bloede, die sinds een kwart eeuw stad en land zou verlaten hebben, die bijv. al dien tijd ergens in 't verre Westen heeft verbleven. Hij moet, als hij op een zomerschen Zondagmiddag, in de fleurige kermisstad den voet aan wal zet, een heel opgewekten indruk krijgen.

De stad is vol muziek. Is er in heel Europa, over heel de wereld, wel